

CDA en VVD hadden samen de meeste integriteitsaffaires, blijkt uit nieuwste index

GISTEREN · 11 MIN. LEESTIJD

Nederland telde 49 politieke integriteitsaffaires in 2025. Dat laat de Politieke Integriteitsindex zien. CDA en VVD hadden er allebei 7, gevolgd door BBB met 4 en PVV met 3. Fraude, dronken rijden, doorrijden na een aanrijding en lekken van informatie: opvallend veel politici kwamen in aanraking met het strafrecht.

AUTEUR: [BART DE KONING](#)

BEELD: © FOLLOW THE MONEY

Dit stuk in 1 minuut

Wat is het nieuws?

- Nederland telde vorig jaar 49 politieke integriteitsaffaires. Ongewenste omgangsvormen waren met 12 affaires het grootste probleem, gevolgd door wangedrag in de privésfeer en misbruik en manipulatie van informatie.
- CDA en VVD telden er beide 7, gevolgd door BBB met 4 en PVV met 3.
- De afgelopen vier jaar waren er 170 affaires in 107 gemeenten: dat is ongeveer een op de drie.

Waarom is dit belangrijk?

- Politici maken de regels en wetten en moeten het goede voorbeeld geven.

Hoe hebben we dit onderzocht?

- De Politieke Integriteitsindex inventariseert sinds 2013 jaarlijks welke Nederlandse politici in het voorgaande jaar in opspraak zijn gekomen vanwege twijfels over hun integriteit. Het resultaat van die inventarisatie is nu voor het vierde achtereenvolgende jaar te lezen bij Follow the Money.

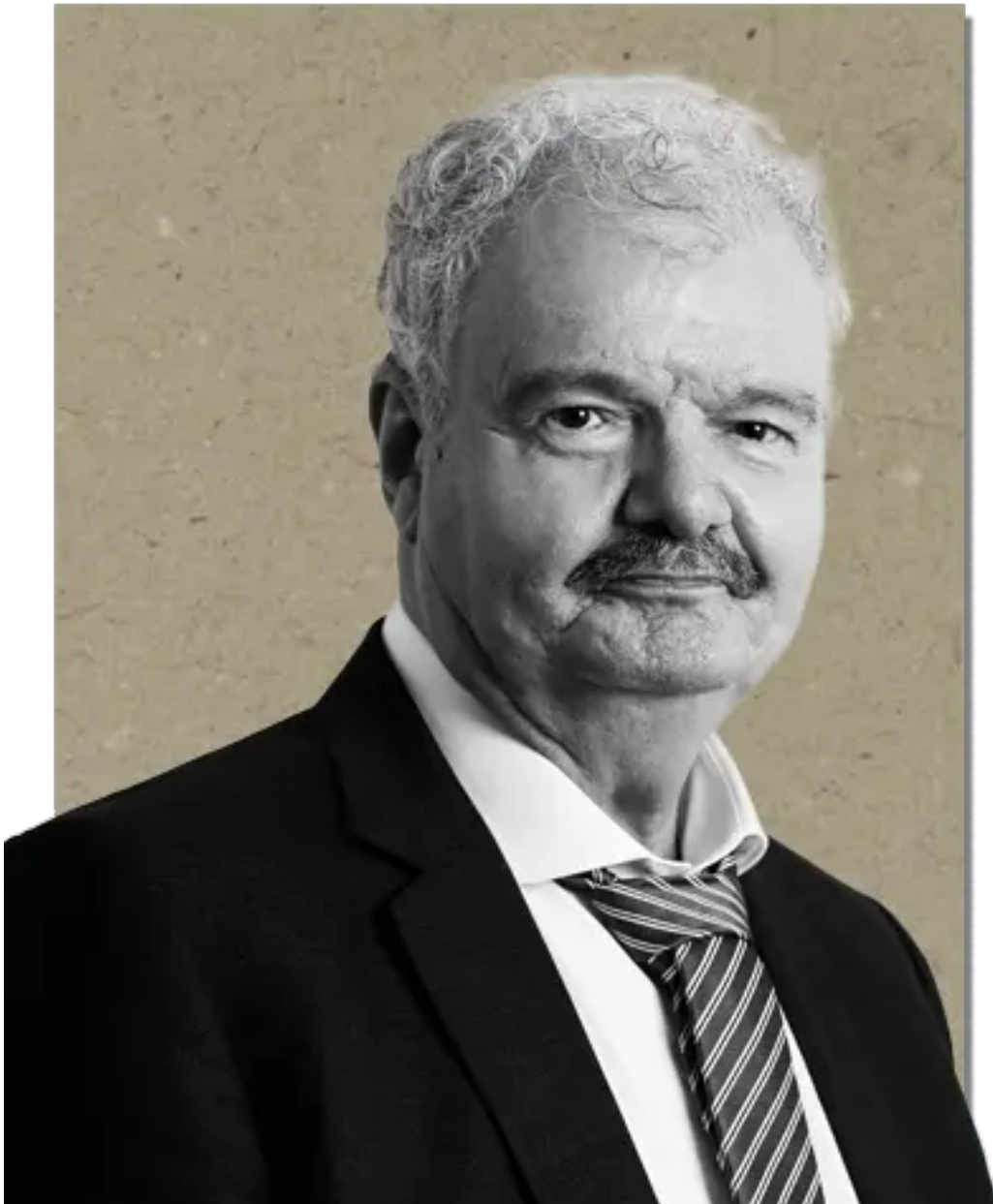
Ronald van Tiggelen reed op 3 maart vorig jaar toeterend door een demonstratie van Extinction Rebellion bij het provinciehuis in Haarlem. Het Statenlid voor de PVV reed door een spandoek en schepte daarbij klimaatactivist Trees Lammers. Ze kwam op zijn motorkap terecht en viel ervanaf. Van Tiggelen reed door.

Lammers moest naar het ziekenhuis: ze liep een lichte hersenschudding op en een pijnlijke rug en knie. Van Tiggelen wilde aanvankelijk geen excuses aanbieden, zo zei hij tegen het ANP: 'Het zorgt er alleen maar voor dat dit soort clubs media-aandacht krijgen.'

'Het is onaanvaardbaar gedrag. Zeker voor een volksvertegenwoordiger'

De commissaris van de Koning van Noord-Holland, Arthur van Dijk (VVD), adviseerde Van Tiggelen later 'met klem' om wel zijn excuses aan te bieden. De aanrijding was goed te zien op de bewakingscamera's: 'Deze beelden geven een verontrustend en concreter beeld van het incident. Het is onaanvaardbaar gedrag. Zeker voor een volksvertegenwoordiger. Het schaadt niet alleen het vertrouwen in medemenselijkheid, maar ook in de politiek,' zo lichtte Van Dijk toe.

Daarna bleek Van Tiggelen alsnog bereid spijt te betuigen. Lammers deed aangifte en het Openbaar Ministerie besloot in december hem te vervolgen voor een poging tot zware mishandeling, het verstoren van een vergadering, het verlaten van de plaats van een ongeval en gevaarlijk rijgedrag.

Ronald van Tiggelen

Het doorrijden na een aanrijding was een van de meest spraakmakende politieke schandalen van het afgelopen jaar. Nederland telde vorig jaar 49 politieke integriteitsaffaires. VVD en CDA delen samen de eerste plaats, met ieder 7 affaires. Dat is niet verrassend: vanaf het begin van de Politieke Integriteitsindex (PII) in 2013 wisselen de twee elkaar af op kop.

Wat is de Politieke Integriteitsindex?

De Politieke Integriteitsindex brengt integriteitsschendingen door Nederlandse politici vanaf 1980 in kaart.

De PI-index is een project van Leo Huberts (emeritus hoogleraar bestuurskunde aan de VU), Muel Kaptein (hoogleraar bedrijfsethiek

aan de Rotterdam School of Management Erasmus Universiteit), Leonie Heres (universitair hoofddocent bestuurskunde aan de Vrije Universiteit en bijzonder hoogleraar integriteit van het lokaal bestuur aan de Erasmus Universiteit) en onderzoeksjournalist Bart de Koning.

Het jaarlijkse integriteitsonderzoek verscheen in 2013 voor het eerst in weekblad *Vrij Nederland*. Vanaf dat jaar biedt de Politieke Integriteitsindex een behoorlijk compleet beeld van alle affaires door politici in Nederland, al bestaat altijd het risico dat een lokale kwestie ontbreekt.

Van 2018 tot 2022 verscheen de politieke integriteitsindex in *de Volkskrant*. Dit jaar publiceert Follow the Money de index voor de vierde keer. De index blikt altijd terug op het voorgaande kalenderjaar.

De gedachte achter de integriteitsindex is niet alleen om het aantal affaires zo objectief mogelijk te meten, maar ook om lessen te kunnen trekken: wat voor soort affaires doen zich het meest voor, wat zijn de risicofactoren en waarop moeten politici alert zijn?

De opstellers van de Politieke Integriteitsindex zijn geen morele scheidsrechters. Zij bepalen niet of iets al dan niet integer is, en doen evenmin onderzoek naar nog onbekende integriteitsschendingen.

De index is de inspiratiebron voor de *EU Misconduct Investigation*, een internationaal onderzoek naar integriteitsaffaires in het Europe Parlement.

Het aantal affaires – 49 – was niet uitzonderlijk: sinds 2013 zijn er gemiddeld zo'n 54 affaires per jaar. Dat is een opvallende constante door de jaren heen: er is ruwweg iedere week een integriteitsaffaire in de Nederlandse politiek. Maar 2025 viel wel op door het grote aantal zaken waarbij politici in het nieuws waren wegens (mogelijk) strafbare feiten: maar liefst 16 keer.

Dubbelrollen

Ieder jaar vinden verreweg de meeste integriteitsaffaires plaats in gemeenten – vorig jaar 37 van de 49. Lokale partijen waren daarbij goed voor 19 kwesties.

Toch duidt dat niet per se op grotere integriteitsproblemen op lokaal niveau dan bij andere bestuurslagen. Van de 11.198 politici in dit land werken er 10.250 bij gemeenten: burgemeesters, wethouders en vooral raadsleden (8500). Het is dus alleen al statistisch gezien logisch dat zij ook het vaakst een scheve schaats rijden.

Lokale politici lopen een verhoogd risico als het gaat om belangenverstrengeling

Lokale politici lopen wel een verhoogd risico als het gaat om ongewenste functies en bindingen, dus belangenverstrengeling. Dat komt doordat gemeenten relatief klein zijn. Een wethouder loopt sneller dan landelijke of provinciale politici het risico een club te sponsoren waar hij of zij lid van is, of een besluit te nemen dat direct raakt aan de eigen straat of buurt.

Zo kwam Jos Last in opspraak als wethouder financiën van Gulpen-Wittem, omdat hij tegelijk ook penningmeester was van zijn eigen lokale partij, Balans. Omdat de partijen geld krijgen van de gemeente, betekende dat dat hij als wethouder zijn eigen declaraties moest goedkeuren. Last was daarvoor gewaarschuwd door de burgemeester, maar bleek 'vergeten' te zijn om zich bij de KvK uit te schrijven als penningmeester.

Van links naar rechts: Jos Last, Arjen Dieperink, Tom de Nooijer en Reinette Klever

Vorig jaar ontstond ook ophef over Arjen Dieperink, die raadslid was in Lochem en verhalen schreef voor de Lochemse huis-aan-huis-krant *Berkelbode*. 'Echt zorgelijk,' noemde Thomas Bruning, secretaris van de Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ), zo' n dubbelfunctie. 'Wij zien het als volstrekt onwenselijk. De meerwaarde van lokale journalistiek is dat zij met het publiek als enig opdrachtgever onafhankelijk verslag doet en onderzoek doet naar wat er speelt in een gemeente.'

Het Commissariaat voor de Media (CvdM) legde in november twee boetes op aan omroep Ongehoord Nederland. De eerste vanwege de dubbelrol van presentator Tom de Nooijer, die ook raadslid is van de Gelderse gemeente Oldebroek. Het CvdM constateerde dat 'een lid van de redactie van ON directe binding heeft met een politieke partij, anders dan een lidmaatschap'.

De andere boete was omdat voormalig PVV-minister Reinette Klever in haar tijd als bestuurder van Ongehoord Nederland (ON) haar eigen dochter aan een lucratieve baan had geholpen bij de publieke omroep.

Vier jaar gemeentepolitiek: belangenverstrengeling en wangedrag

Met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen van 18 maart analyseerden we de integriteitsaffaires die de afgelopen vier jaar in gemeenten speelden. Dat waren er in totaal 170, in 108 gemeenten. Dat betekent dat bijna eenderde van alle gemeenten te maken kreeg met een affaire.

Van de grote gemeenten was dat bijna de helft, van de middelgrote een derde en van de kleine bijna een vijfde.

Lokale partijen kenden de meeste problemen: 71 affaires, gevolgd door CDA met 29 en VVD met 21. Op gemeentelijk niveau zien we dus hetzelfde beeld als bij de hele Nederlandse politiek: CDA en VVD gaan jaar in, jaar uit op kop.

De grootste categorie was wangedrag in de privésfeer, met veertig gevallen. Een dronken wethouder of een frauderend raadslid schaadt natuurlijk het imago van de politiek, maar het goede nieuws is dat de meeste affaires in de vrije tijd plaatsvinden.

Met 39 gevallen kwamen 'onverenigbare functies en bindingen' op de tweede plaats. Dat is goed verklaarbaar, omdat lokale politici sneller tegen een belangenconflict aan lopen. Daarna zijn ongewenste omgangsvormen met 36 affaires het grootste probleem, gevolgd door misbruik en manipulatie van informatie.

Voor het eerst sinds jaren waren er vorig jaar geen affaires rond verspilling en wanprestatie.

Opvallend veel strafzaken

In 2025 kwamen politici maar liefst 16 keer in het nieuws wegens (mogelijk) strafbare feiten. Veel van die affaires waren nieuw, anderen waren al wat ouder, maar brachten in 2025 nieuwe veroordelingen of andere ontwikkelingen.

Zo kreeg Anja Keuter, fractievoorzitter van de BBB in Flevoland, een taakstraf van 55 uur omdat ze een kotter uitleende aan haar zwager om daarmee te vissen op paling, een met uitsterven bedreigde soort.

Toen ze begin 2024 solliciteerde naar een plek op de kandidatenlijst voor de Europese verkiezingen, informeerde ze het partijbestuur over het strafrechtelijk onderzoek. Toch kwam ze op de lijst, schreef Follow the Money vorig jaar.

Ben Paulides, de fractievoorzitter van Democratische Liberalen Wassenaar (DLW), liet zijn partner Anly de Jong in raadscommissies plaatsnemen, terwijl ze was gediagnosticeerd met dementie, zo beschreef Follow the Money vorig jaar juli. Na haar ziekenhuisopname woonde hij illegaal in haar huis, zette haar auto's op naam van zijn bedrijven en stak de huuropbrengst van haar Spaanse vakantiewoning in eigen zak. De bewindvoerder had al in 2021 aangifte gedaan tegen Paulides wegens diefstal, oplichting, vernieling, valsheid in geschrifte en schending van de privacy. Vorig jaar besloot het OM hem niet te vervolgen.

De wethouder reed onder invloed met hoge snelheid op een 30 kilometer-weg

Het Drontense raadslid Roelf Raterink (PvdA) reed veel te hard en moest ter plekke zijn rijbewijs inleveren. Drie dagen later werd hij opnieuw staande gehouden: rijden zonder rijbewijs is strafbaar. Vanwege die twee strafbare feiten werd ook zijn jachtakte ingetrokken. De lokale PvdA zette hem uit de fractie.

Wethouder Levin de Koster (CDA) van Beekdalen reed onder invloed van alcohol met hoge snelheid op een 30 kilometer-weg. Hij raakte een tuinmuurtje en knalde vervolgens op een stilstaande auto, die zeer ernstig beschadigd raakte. Hij trad af. De Koster kreeg een taakstraf van zestig uur en een boete van 750 euro, en is zijn rijbewijs een half jaar kwijt.

Van links naar rechts: Anja Keuter, Ben Paulides, Roelf Raterink en Levin de Koster

Burgemeester Peter Rehwinkel van Alphen aan den Rijn deed aangifte tegen ex-wethouder Anouk Noordermeer (VVD) vanwege het lekken van vertrouwelijke informatie. Na haar vertrek als wethouder bleek dat er vertrouwelijke documenten over de jeugdzorg in Alphen in haar privé-mailbox waren terechtgekomen. Het college deed ook een melding van een datalek bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Eind december besloot het OM om Noordermeer niet te vervolgen.

Het Dordrechtse raadslid Ruben Schilt (PvdA) trof een schikking van €750 voor het lekken van informatie rondom Chemours. Daarmee eindigde een zaak die al speelde sinds 2023.

Ook diverse andere, oudere zaken kwamen weer in het nieuws. Voormalig Kamervoorzitter Vera Bergkamp zal niet vervolgd worden voor haar mogelijke rol in het lekken van informatie in de affaire-Arib.

Toenmalig burgemeester van Groningen Koen Schuiling kwam in 2024 in opspraak wegens schennis van de eerbaarheid. Hij werd in maart 2025 veroordeeld tot een boete van 250 euro wegens masturberen in het openbaar. Schuiling spreekt zelf van een justitiële dwaling en is in hoger beroep gegaan.

Veel minder aandacht kreeg de strafzaak tegen de voormalige CDA-wethouder van Mill, Edwin van Schipstal. Hij streek in 2015 dankzij het vervalsen van facturen een miljoen euro subsidie op voor het verplaatsen van zijn varkensbedrijf. In juni vorig jaar trof hij een schikking met justitie. Hierdoor hoefde hij slechts één dag de cel in, en die had hij al in voorarrest uitgezeten. Wel moest hij nog 320 uur aan taakstraf uitvoeren. Het miljoen heeft hij terugbetaald.

Van links naar rechts: Anouk Noordermeer, Ruben Schilt, Koen Schuiling en Edwin van Schipstal

'Teringslijers'

Eric van der Burg staat over het algemeen bekend als een aimabele VVD'er, maar afgelopen augustus schoot hij tijdens het debat over het vertrek van de NSC-bewindslieden een paar keer flink uit zijn slof. Hij noemde medewerkers van NSC 'teringlijers' en PvdD-leider Esther Ouwehand 'een kutwif'. Van der Burg verklaarde later dat hij die dag 'niet lekker in zijn vel zat' en bood zijn excuses aan: 'Je hoort je netjes te gedragen.'

'Ongewenste omgangsvormen' vormden de grootste categorie affaires

Het was het meest opvallende voorbeeld van onbehoorlijk gedrag in 2025, maar zeker niet het enige. 'Ongewenste omgangsvormen' vormden met 12 gevallen de grootste categorie affaires.

In Tiel stapte burgemeester Frank van der Meijden (CDA) op vanwege zijn 'bestuursstijl'. Hij pakte misdaad hard aan, maar trad intern net zo hard op, met slaande deuren en huilende ambtenaren tot gevolg.

In Beverwijk stapte Nevin Özütok (GroenLinks) op als wethouder na 'signalen' van ambtenaren over 'grensoverschrijdend gedrag'. In Houten, Roosendaal en Wijk bij Duurstede speelden vergelijkbare affaires.

Van links naar rechts: Eric van der Burg, Frank van der Meijden en Nevin Özütok

Waar het wangedrag bij Van der Burg helder was, is het bij wethouders en/of burgemeesters die moeten opstappen wegens een 'onveilige' cultuur voor de buitenwereld vaak onduidelijk wat ze dan precies misdaan hebben. Er zijn 'signalen' en vaak doet een extern bureau onderzoek, maar dat levert zelden concrete, harde voorbeelden op van wangedrag. Dat is onbevredigend omdat burgers op die manier niet te weten komen waarom hun burgemeester of wethouder dan weg moest.

Liegen, lekken en achterhouden

Liegen, lekken of juist het achterhouden van informatie zijn traditioneel de bekendste voorbeelden in de categorie 'misbruik en manipulatie van informatie'. Voormalig minister Jeanine Hennis van Defensie heeft de Tweede Kamer meermaals te laat en onjuist geïnformeerd over het bombardement van Nederlandse F-16's op de Iraakse plaats Hawija in 2015, zo concludeerde de commissie-Sorgdrager na vier jaar onderzoek in januari 2025.

Jeanine Hennis

Bij Forum voor Democratie is het een principekwestie om zich niet aan de regels te houden

In november onthulde Follow the Money dat elf Kamerleden hun nevenfuncties niet of onvolledig hadden opgegeven. Dat begint een treurige jaarlijkse traditie te worden. Inzicht in mogelijk tegenstrijdige belangen van politici is essentieel in een democratie. Dat uitgerekend Kamerleden zich niet aan hun eigen regels houden, is extra pijnlijk: zij zijn tenslotte de wetgevende macht en moeten het goede voorbeeld geven.

Vooraf de hardnekkige en openlijke weigering van FvD'ers om hun nevenfuncties op te geven, is zorgelijk. Waar politici van andere partijen na ontdekking hun excuses aanbieden en alsnog hun nevenfuncties netjes opgeven, is het bij FvD een principekwestie om zich niet aan de regels te houden.

Follow the Money staat voor radicaal onafhankelijke onderzoeksjournalistiek. Ons werk is mogelijk dankzij het vertrouwen van onze betalende leden. Nog geen lid? [Meld je dan nu aan](#)

Opvallend is dat het manipuleren van informatie en het verspreiden van fake news toenemen. Zo plaatsten Maikel Boon en Patrick Crijns van de PVV met AI gemaakte nepfoto's en cartoons op het Facebook-account 'Wij doen geen aangifte tegen Geert Wilders'. Een van de vele nepplaatjes toonde Frans Timmermans met zijn handen op een berg geld: 'Pas op! GroenLinks/PvdA willen uw zuurverdiende geld afpakken!', stond erbij.

Maikel Boon en Patrick Crijns

Onschuldig en vrijblijvend zijn dat soort posts niet: eronder stonden reacties te lezen als 'Zijn kop eraf voor oplichting en landverraad!' Wilders bood later zijn excuses aan aan Timmermans. GroenLinks-PvdA deed aangifte tegen de twee.

Fake news met behulp van AI kan een ontwrichtende werking hebben op de democratie

Wethouder Frank Pubben van de lokale partij Elsss in Gennep brak na een stevige raadsdiscussie in op de Facebookpagina van D66 en bood daar namens D66 excuses aan zichzelf aan. Pubben was voorheen lid van D66 en had de inloggegevens nog. Toen duidelijk werd dat hij het fake news op de pagina van D66 had gezet, ontstond flinke ophef. Eerst bagatelliseerde Pubben het incident nog, maar hij moest toch opstappen.

De Amersfoortse wethouder Johnas van Lammeren (Partij voor de Dieren) maakte met ChatGPT een spotprent van de lokale SP-voorman Hugo Kruyt. Hij deelde die in een appgroep van burgemeester en wethouders. Daarvoor bood het stadsbestuur zijn oprechte excuses aan.

Frank Pubben en Johnas van Lammeren

Dit mogen dan betrekkelijk onschuldige en zelfs wat kneuterige acties zijn, het is wel een nieuwe en potentieel zorgelijke ontwikkeling: fake news met behulp van AI kan een ontwrichtende werking hebben op de democratie.

Niet veel beter

De Politieke Integriteits Index laat door de jaren heen een redelijk stabiel beeld zien: gemiddeld ruim 50 affaires per jaar, met wat schommelingen naar boven en beneden.

Het wordt niet erger, maar helaas ook niet (veel) beter.

Dat betekent dat alle aandacht die er de afgelopen jaren is besteed aan integriteit, aan

screening en aan regelgeving niet tot echt zichtbare verbetering heeft geleid. Nog steeds liggen VVD en CDA ieder jaar op kop en nog steeds zijn er Kamerleden die zich niet aan hun eigen regels houden.

Het forse aantal strafzaken maakt ook duidelijk hoe belangrijk screening van kandidaten is.

Criteria voor opname in de Politieke Integriteitsindex

- Het gaat om gekozen of benoemde Nederlandse politici die een functie hebben of hadden (of daarvoor kandidaat waren) bij gemeente, provincie, rijk, een Europese of internationale instelling, of die een relevante (bestuurs)functie hebben of hadden in een politieke partij.
- Het gaat om het overtreden van algemeen geldende morele waarden, normen en regels. De *integriteit* van de betrokkene is in het geding, of wordt ter discussie gesteld. Andere politieke affaires, zoals budgetoverschrijdingen of verbroken verkiezingsbeloften, vallen erbuiten.
- Het gaat om een publieke affaire die ‘de pers’ heeft gehaald. Het jaar waarin de affaire publiek wordt via de media is het jaar waarin de affaire in de index terechtkomt (niet het jaar waarin de feiten zich voordoen).
- De betrokken politicus is wegens de affaire afgetreden en/of gesanctioneerd (formeel of informeel, bijvoorbeeld blijkend uit excuses, erkenning van schuld, terugbetaling). Ook als een politicus de affaire heeft ‘overleefd’ kan de zaak in de lijst worden opgenomen, maar alleen als de feiten vaststaan of van een geloofwaardige bron komen, voldoende ernstig zijn en tot serieuze vraagtekens over iemands integriteit hebben geleid. Dit betekent dus niet dat er automatisch sprake is van een integriteitschending als iemand op de lijst staat, noch dat er een gedragsregel is overschreden.
- De volgende typen integriteitsschendingen worden onderscheiden: corruptie (omkoping, favoritisme); fraude of diefstal; dubieuze giften; onverenigbare functies; misbruik van bevoegdheden; misbruik van informatie; ongewenste omgangsvormen en bejegening (in functie); wanprestatie en verspilling; wangedrag in de privésfeer. Deze indeling is ontleend aan werk van de VU-onderzoeksgroep ‘Quality of Governance’.

De volledige verantwoording bij de politieke integriteitsindex is [hier](#) te vinden.

Auteur

Bart de Koning

Onderzoeksjournalist. Schrijft over fraude, integriteit, politie, veiligheid, terrorisme en privacy.

Connecties

Organisaties

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID (PVV)

VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE (VVD)

OPENBAAR MINISTERIE (OM)

CHRISTEN-DEMOCRATISCH APPÈL (CDA)

CHEMOURS

PARTIJ VOOR DE DIEREN (PVDD)

AUTORITEIT PERSOONSGEGEVENS (AP)

FORUM VOOR DEMOCRATIE (FVD)

NVJ

COMMISSARIAAT VOOR DE MEDIA

BOERBURGERBEWEGING (BBB)

ONGEHOORD NEDERLAND

EXTINCTION REBELLION (XR)

Locaties

GRONINGEN

WASSENAAR

Mensen

WINNIE SORGDRAGER

KHADIJA ARIB

ERIC VAN DER BURG

ESTHER OUWEHAND

VERA BERGKAMP